

Projekat finansiran od strane
Grada Beograda, Sekretarijata za
zaštitu životne sredine u saradnji
sa Udruženjem 3e

RECIKLAŽNI PRIRUČNIK

Kako biti odgovoran prema sebi i prema okolini

**Ako želimo bilo kakve promene,
počnimo da menjamo sopstvene navike.**

2024. godina

KOMUNALNI OTPAD

Šta sadrži jedna kesa iz domaćinstva

IZGOVORI

Ne želim da držim smeće u kući, zato ga izbacujem svako veče.

Nemam vremena da razvrstavam otpad, ukućani me ne slušaju jer to je puno posla!

PRESTANITE DNEVNO DA BACATE MEŠANI OTPAD

Strategija je da se smanji komunalni otpad i pritisak na deponije. Zato je potrebno razumeti šta se u jednoj kesi iz domaćinstva nalazi, na koji način se može pomoći, kako bi smanjili odlaganje otpada na deponiju.

BEZBEDNO ODLOŽI

Pronađi oparatera (sakupljača ili reciklera)

DEPONIJA

Odložiti u komunalni kontejner

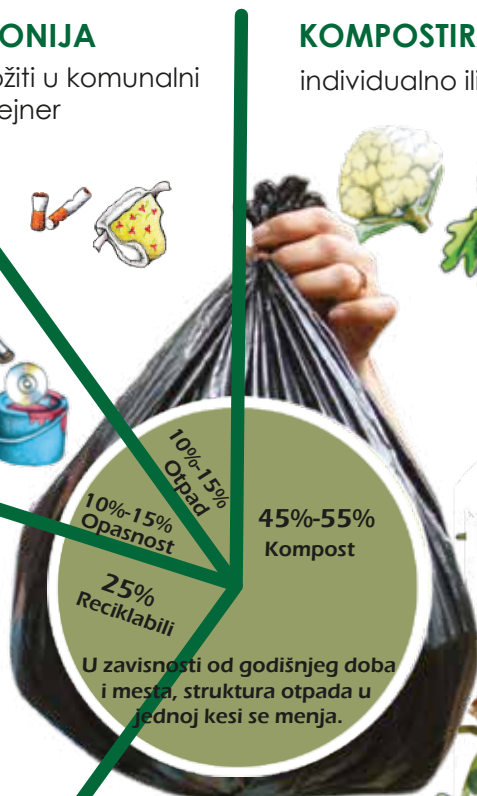
KOMPOSTIRAJ

individualno ili sa zajednicom

REKILIRAJ ILI PONOVO UPOTREBI

Predaj ili prodaj sakupljaču ili recikleru u svojoj okolini

U zavisnosti od godišnjeg doba i mesta, struktura otpada u jednoj kesi se menja.

KOMUNALNI OTPAD

Šta sadrži jedna kesa iz domaćinstva

BEZBEDNO ODLOŽI

Za odlaganje električnog otpada, farbi, lekova, možete se obratiti operateru, vratiti proizvođaču (firmi od koje ste proizvod nabavili) ili odložiti u mobilnim centrima postavljenim od strane Javno komunalnih preduzeća (JKP).

Električan otpad

Sadrži mnogo dragocenih materijala koji se mogu povratiti u sigurnim uslovima. Pronađite operatera u svom kraju!

Boje i industrijske tečnosti

Pokušajte da ponovo koristite kontejnere što je više moguće. Reciklirajte ono što je čisto. Neki operateri to sakupljaju sa drugim toksičnim otpadom.

Sijalice i baterije

Sijalice i baterije sadrže živu i olovo, koji zagađuju podzemne tokove kada se pomešaju. Sakupite ih bezbedno bez lomljenja!

Lekovi i kozmetika

Mnoge lokalne bolnice sakupljaju stare lekove i spaljuju ih sa drugim medicinskim otpadom!

U cilju unapredjenja prostora i kvalitetnijeg sakupljanja, javno komunalna preduzeća su postavili mobilne centre za sakupljanje otpada. Postoje dva segmenta sakupljanja i to su:

Prvi segment - skladištenje i sakupljanje manjih frakcija posebnih tokova otpada kao što su otpadne boce od dezodoransa, sprejeva i sl, telefoni, punjači, mali kuhinjski uređaji, otpadna ambalaža od kućne hemije, sredstva za održavanje automobila, otpadni tekstil i dr.

Drugi segment - opremljen je opremom za privremeno sakupljanje, skladištenje većih frakcija posebnih tokova kao što su: televizori, štampači, monitori, otpadna ulja, fluocevi, sijalice, gume i dr.

MOBILNI CENTRI - Osnovna ideja centara jeste uspostavljanje sakupljanja, ponovnog korišćenja i reciklaže posebnih frakcija iz komunalnog otpada, odnosno opasnog otpada iz domaćinstva, na jednostavan i praktičan način. Centri su postavljeni na lokacijama koje su frekvente i gde građani mogu lako predati svoj otpad i dobiti sve potrebne informacije

1. Pogon Novi Beograd, Auto-put Beograd Zagreb br. 6,
2. Pogon Zvezdara, Milana Rakića br. 75a,
3. Auto baza "Voždovac", Toplice Milana br. 1,
4. Pogon Vračar, Grčića Milenka br. 25,
5. Pogon Zemun, Ugrinovačka br. 223,
6. Pogon Čukarica, Poručnika Spasića i Mašare br. 89,
7. Pogon Rakovica, Borska br. 2A,
8. Pogon Otpad, Višnjica br. 55B

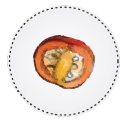

KOMPOST - organski otpad

45% do 55% otpada tipičnog domaćinstva je organskog porekla (otpad od hrane, iz kuhinje i bašte). Ovo će se razgraditi u kompost (stajnjak) pod određenim uslovima. Kompost je pogodan kao hrana za uzgajanje biljaka.

RECIKLIRAJ ILI PONOVO UPOTREBI - RECIKLABILI (papir, plastika, itd)

Važno je da se suvi otpad održava čistim jer se dalje odvajanje za reciklažu uglavnom vrši ručno. Ispirite i osušite ovu kategoriju otpada da bi posao reciklera bio dostojanstven i higijenski čistiji. Čuvajte ovakav otpad na bilo koji uredan i pogodan način. Predajte ga operaterima ili ga odložite u kante koje su namenjene za tu upotrebu. Svi materijali ove kategorije mogu se kasnije upotrebiti za proizvodnju različitih proizvoda.

KOMUNALNI OTPAD

Kako i gde odložiti
otpad iz domaćinstva

Da sav otpad ne bi završavao na deponiji, propisana su pravila šta se smatra otpadom za deponiju. Zbog toga je grad Beograd uveo sistem dve kante. **Jedna kanta, reciklabilni otpad**, otpad koji ima vrednost (može se ponovo upotrebiti ili reciklirati poput papira, kartona, PETa, aluminijumskih konzervi, flaša), **druga kanta je mešani otpad** (komunalni otpad).

1. **Individualna domaćinstva** - dve kante od 240l **ZELENA kanta** (komunalni otpad) i **PLAVA kanta** (reciklabili)
2. **Kolektivni smeštaj** (stambene zgrade) - postavljeni su kontejneri od 1.1m³ i 3 m³, podzemni kontejneri, kontejneri za bočni utovar posebno za mešani komunalni a posebno za reciklabilni otpad.

Otpad razvrstan na ovaj način, redovno odnose Javno komunalna preduzeća grada Beograda.

- * **Opasan otpad** iz domaćinstva i posebne tokove otpada, građani mogu sakupljati i predavati u centre za sakupljanje otpada ili u mobilne centre za sakupljanje otpada koji su postavljeni u pogonima JKP u Beogradu (u nekim opštinama postoji više centara na jednoj lokaciji).
- * **Kabast otpad** se posebno sakuplja u odnosu na drugu vrstu otpada. Građani svake prve subote mogu svoj kabasti otpad ostavljati na unapred određenim lokacija od strane JKP-a ili pored posuda za mešani komunalni otpad.

RECIKLABILI - Šta se smatra otpadom koji je pogodan i upotrebljiv za ponovnu upotrebu ili reciklažu, objašnjeno je u nastavku priručnika i razvrstan prema materijalima koji se sakupljaju.

KOMUNALNI OTPAD

Komunalni otpad jeste odvojeno sakupljeni otpad iz domaćinstva, uključujući papir, karton, staklo, metal, plastiku, biootpad, drvo, tekstil, ambalažu, otpadnu električnu i elektronsku opremu, otpadne baterije i akumulatore, kabasti otpad i mešani komunalni otpad i/ili odvojeno sakupljeni otpad iz drugih izvora, ako je taj otpad sličan po prirodi i sastavu otpadu iz domaćinstva ali ne uključuje otpad iz proizvodnje, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, i akvakulture, otpadna vozila i otpad od građenja i rušenja.

Primarnom selekcijom na mestu nastanka otpada (razvrstavanje otpada u kući), predavanjem materijala operaterima, mobilnim centrima JKP-a grada Beograda i reciklerima, smanjujemo otpad na deponijama čime štitimo zdravlje i životnu sredinu.

Šta je reciklabilni otpad i šta spada u njega.

PAPIR

PLASTIKA (PET)

ALUMINIJUM

STAKLO

E-WASTE

Električni OTPAD

PAPIR

Ambalažne kutije i sve vrste kartona, papir iz kutija u koje se ubacuje kancelarijski papir (BELI PAPIR), arhiva, papirne kese.

- Valovita lepenka (karton) - PAP 20
- Ravna lepenka (karton) - PAP 21
- Papir-PAP 22

PAPIR I KARTON - činjenice

Karton je popularan materijal za pakovanje širom sveta. Mnoge činjenice i statistike o otpadu od kartona se preklapaju. Osim toga, većina papira i kartona može se skladištiti zajedno, a određene vrste reciklirati u istom procesu.

(u zavisnosti od njihovog tipa)

Otkrijte koliko kartona i papira koristimo i odlažemo:

- * Svet proizvodi više od 72 miliona tona kartona godišnje.
- * Karton i papir čine 17% svetskog otpada – druga najveća količina posle hrane.
- * Oko 90% proizvoda se isporučuje u kartonskoj ambalaži.
- * Kartonu je potrebno oko dva meseca da se biorazgradi
- * 40% otpada koji se baca jesu karton ili papir, oni su glavni ambalažni otpad u EU, i odgovorni su za 34 miliona tona otpada godišnje.

Kartonske kutije su jedan od najrecikliranijih predmeta na svetu. Nažalost, karton se ne može više puta reciklirati jer počinje da degradira kvalitet svaki put kada se reciklira. Međutim, i dalje ga treba odvojiti i poslati u postrojenja za reciklažu, a ne na deponiju kada dođe do kraja svog životnog veka.

Ove činjenice o recikliranju kartona pokazuju ogromne ekološke prednosti:

- * Reciklaža jedne tone kartona štedi 7.000 tona vode i oko 210 litara ulja
- * Reciklažom jedne tone kartona moglo bi se spasiti 17 stabala
- * Pravljenje kartona od recikliranih materijala koristi 75% energije, u poređenju sa pravljenjem novog kartona od drveta.
- * Reciklaža jedne tone kartona štedi 4.000 kV energije
- * Za svaku tonu recikliranog kartona može se uštedeti oko 6,8 m³ deponije

Nakon što nekoliko puta prođu kroz proces recikliranja, vlakna postaju prekratka da bi zadržala strukturu. Tehnološki napredak i razvoj dizajna znače da kompanije za pakovanje u budućnosti koriste materijale koji su 20% lakši nego pre deset godina, što stvara manje otpada. Zato je bitno karton i papir sakupiti i predati ga na reciklažu operateru ili odložiti na mesto koje je namenjeno za to.

PLASTIKA (PET)

Sve plastične (PET) boce koje se koriste za piće od 0,5 L, 1L, 1,5L itd. Sa svih PET flaša pre odvajanja bilo bi korisno skinuti etiketu i čep. Etiketu odložiti u kantu za otpad a čepove sakupljiti na jedno mesto i predati ih na reciklažu.

Bez obzira što su proizvodi od plastike, ne sakupljaju se zajedno i moraju se razdvojiti. Ova vrsta plastike se izuzetno teško reciklira.

PLASTIKA (PET) - činjenice

- * Od 1950-ih do 1970-ih, proizvedena je samo mala količina plastike, i kao rezultat toga, plastični otpad je bio relativno podnošljiv za sakupljanje i reciklažu.
- * Između 1970-ih i 1990-ih, proizvodnja plastičnog otpada se više nego utrostručila, što odražava sličan porast proizvodnje plastike i otežava njeno sakupljanje.
- * Početkom 2000-ih, količina plastičnog otpada koju smo proizveli porasla je više u jednoj deceniji nego u prethodnih 40 godina.
- * Danas proizvodimo oko 400 miliona tona plastičnog otpada svake godine.
- * Reke i jezera prenose plastični otpad iz duboke unutrašnjosti u more, što ih čini glavnim izvorom zagađenja okeana i okoline.
- * Procenjuje se da je 1.000 reka odgovorno za skoro 80% globalnih godišnjih rečnih emisija plastike u okean, koje se kreću između 0,8 i 2,7 miliona tona godišnje, pri čemu su male urbane reke među najvećim zagađivačima.
- * U našim okeanima trenutno se nalazi između 75 i 199 miliona tona plastike.

- * Otprilike 36% sve proizvedene plastike se koristi za izradu ambalaže, od čega 85% završi na deponijama.
- * Oko 98% plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu napravljeno je od fosilnih goriva.
- * Recikliranje plastike dugo je predstavljalo izazove. Za razliku od stakla i metala, plastika se ne može više puta reciklirati bez pogoršanja kvaliteta

Videli smo mnogo pozitivnih akcija, ali istina je da svi treba da uradimo više i zatvorimo slavinu za zagađenje plastikom na izvoru.

7 VRSTA PLASTIKE

PET ili PETE (polietilen tereftalat) se uglavnom koriste za pravljenje boca za jednokratnu upotrebu jer su jeftini, lagani, lako se recikliraju i postoji mali rizik od hemijskog ispiranja u tečnost koju sadrži.

Može se naći u: Bocama za vodu, bočicama za ispiranje usta, različitim bocama za preliv za salatu (kečap, majonez, soja sos, i slično).

HDPE (polietilen velike gustine) je svestrana plastika sa mnogo namena, posebno kada je u pitanju pakovanje. Nosi nizak rizik od ispiranja i lako se reciklira u nove predmete.

Može se naći u: flašama za mleko, jogurt i sokove, pakovanjima za kućnu hemiju poput deterdženata, omekšivača, kao i u bocama za ličnu higijenu kao što su šampon, gel za tuširanje, mleko za telo i sl.

PVC (polivinil hlorid) ili V (vinil) su čvrsti materijali, pa se obično koriste za izradu odvodnih cevi ili opreme za igralište. PVC je takođe jeftin, pa se nalazi u velikom broju proizvoda i ambalaže. Pošto je hlor deo hemijskog sastava PVC-a, opasni dioksini se mogu osloboditi tokom procesa proizvodnje. Nikada ne treba da spaljujete PVC jer oslobađa toksine koji će oštetiti vaše zdravlje, zdravlje ljudi oko vas i životnu sredinu.

Može se naći u: Blister pakovanjima za lekove, stolariji, odvodnim cevi, itd.

7 VRSTA PLASTIKE

LDPE (polietilen male gustine)

LDPE je fleksibilna plastika koja se koristi u mnogim različitim proizvodima.

Može se naći u: tubi paste za zube, providnim kesama za hleb, kesama za zamrznutu hranu.

PP (polipropilen)

PP ima visoku tačku topljenja, pa se često bira za posude koje će držati vruću tečnost.

Može se naći u: nekim posudama za jogurt, bočicama sa sirupom i lekovima, čepovima za flaše, slamke, branicima za automobile.

PS (polistiiren) - STIROPOR

Može se koristiti u izradi čvrstih ili penastih proizvoda, opšte je poznato da je reciklaža ovakvih materijala izuzetno teška.

Može se naći u: tanjirima i čašama za jednokratnu upotrebu, posudama za meso iz marketa, kartonima za jaja, posudama za brzu hranu.

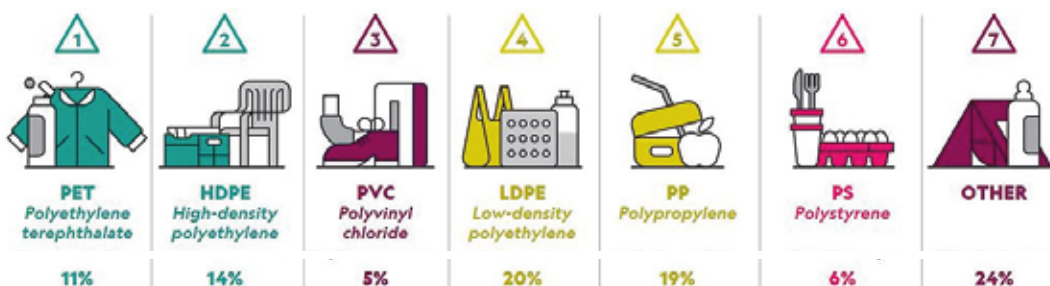
OSTALO U ovu sedmu kategoriju stavlja se veliki broj vrsta plastike koje se ne uklapaju u prvih šest kategorija.

Može se naći u: materijalima otporni na metke, naočarima za sunce, CD i DVD diskovima, najlonu, itd.

Lako se reciklira Teško se reciklira

Izazovi u reciklaži

Može se reciklirati Skoro da je nemoguće

Precenat u sakupljenom otpadu na globalnom nivou za 2020. godinu
UN environment programme / <https://www.unep.org/>

STAKLO

GL

GL

GL

Boce i tegle su obično razdvojene po bojama ili oznakama: bezbojno (GL 70), zeleno (GL 71) i smeđe (GL 72).

Pre odlaganja staklene ambalaže, potrebno je ispartiti boce ili tegle, ukloniti čepove i skinuti nalepnice.

(U naseljima su uglavnom postavljena zvana za sakupljanje staklene ambalaže).

Sijalice, vatrostalne posude, prozorska stakla, ogledala, ne treba odlagati na mesta za sakupljanje stakla

NE

STAKLO - činjenice

Činjenice o staklenoj ambalaži:

* Staklene posude kao što su boce i tegle mogu se lako reciklirati. Mogu se razbiti i zatim ponovo istopiti da bi se napravilo staklo za nove proizvode.

* Staklo je prvi put zabeleženo da se proizvodilo oko 3000 godina p.n.e.

Mesopotamija, Egipat, Sirija bili su središta proizvodnje stakla. Ali možemo zahvaliti drevnom Rimu što je staklo u našem svakodnevnom životu.

* Pre nego što je čovek počeo da proizvodi staklo, priroda ga je već proizvodila. Kada grom udari u pesak, toplota može da istopi pesak u dugačke i vitke staklene cevi koje se nazivaju fulguriti. Takođe intenzivna toplota vulkanske aktivnosti ponekad spaja stene i pesak u crno staklo zvano opsidijan. Koji se često koristi u nakitu, novcu i oružju.

* Svaka porodica u proseku koristi oko 500 staklenih boca i tegli godišnje.

* Najveća staklena peć proizvodi preko milion staklenih boca i tegli svakog dana.

* Smeđe staklo se često koristi u pivskim bocama jer ćilibarna nijansa reflektuje ultraljubičasto svetlo i stoga štiti pivo od kvarenja. Niko ne želi pokvareno pivo!

Činjenice o reciklaži stakla:

* Staklo se može reciklirati neograničeno puta i neće izgubiti svoj kvalitet.

* Reciklirano staklo se naziva kulet i zahteva nižu temperaturu zagrevanja od stakla koje se pravi od sirovina. To znači da zahteva 40% manje energije.

* Pre recikliranja svu staklenu ambalažu treba isprati i ukloniti sve poklopce.

* Staklo je savršeno za upotrebu u kući jer se može lako čistiti i koristiti godinama.

* U proseku, staklo koje se predaje na reciklažu koristi se za proizvodnju novog stakla za 30 dana.

* Za svaku tonu stakla koja se ponovo koristi u procesu proizvodnje štedi se otprilike 315 kg ugljen-dioksida.

* Korišćenje recikliranog stakla štedi sirovine. Jedna tona stakla uštedi 589 Kg peska, 186 Kg sode pepela i 172 Kg krečnjaka.

ALUMINIJUM

Isključivo limenke od pića

Aluminijumske konzerve od sardina i sve ostale konzerve nisu pogodne za reciklažu.

ALUMINIJUM - činjenice

Reciklaža aluminijuma:

- * Skoro 70% svih aluminijumskih limenki za piće se reciklira širom sveta, što limenku čini najrecikliranijim kontejnerom za piće na planeti.
- * Sve što je napravljeno od aluminijuma može se više puta reciklirati – ne samo limenke, već i aluminijumska folija, posude za hranu, okviri prozora, automobilske komponente. Sve se može istopiti i koristiti za pravljenje istih (ili drugih) proizvoda.
- * Svakog minuta svakog dana u proseku se reciklira 113.200 aluminijumskih limenki.
- * Korišćene aluminijumske limenke za piće mogu se reciklirati i vratiti na police supermarketa kao nove limenke za piće za samo 60 dana.
- * Ako aluminijumska limenka ode na deponiju, ostaće tamo 500 godina pre nego što oksidira i raspadne se.
- * Reciklaža jedne tone aluminijuma štedi emisiju ugljen-dioksida koliko i kola za skoro 43.000 km.
- * Recikliranjem jedne aluminijumske limenke štedi se dovoljno energije da bi televizor mogao da radi tri sata.
- * Za reciklažu aluminijuma potrebno je 95% manje energije nego za proizvodnju iz njegovih osnovnih sirovina.
- * Proces reciklaže generiše samo 5% emisije gasova staklene bašte.

E-WASTE
RECYCLING

Električni OTPAD

Ovi odbačeni uređaji se smatraju e-otpadom i mogu postati pretnja po životnu sredinu i ljudsko zdravlje ako se ne tretiraju, odlažu i recikliraju na odgovarajući način. Uobičajene stavke u tokovima e-otpada uključuju računare, mobilne telefone i velike kućne aparate, kao i medicinske pomoćne uređaje.

Pronađi reciklera i pokušaj na pravi i odgovoran način da recikliraš.

Ostavljanjem u prirodi, zagadjuješ i narušavaš zdravlje svih živih bića na planeti.

E-WASTE
RECYCLING

E-WASTE
RECYCLING

Električni OTPAD - činjenice

„Globalni elektronski otpad je najbrže rastući tok otpada i predstavlja društveni i ekološki rizik“, Piter Bejker, predsednik i izvršni direktor Svetskog poslovnog saveta za održivi razvoj („World Business Council for Sustainable Development“)

* Ukoliko saberemo sve odbačene stare „pametne“ telefone, kompjutere i kućne uređaje koje ljudi širom sveta bacaju svake godine, njihova težina bila bi kao devet Keopsovih piramida.

* Vrednost ovog otpada veća je od bruto društvenog proizvoda Srbije.

* Prema novom izveštaju Ujedinjenih nacija, u svetu je tokom 2018. godine

proizvedeno 48,5 miliona tona elektronskog otpada, što je teže od svih ikada napravljenih komercijalnih aviona. Samo 20% od toga je reciklirano, a ako se ništa ne promeni, UN predviđaju da bi **do 2050. godine** težina elektronskog otpada mogla da dostigne **120 miliona tona**. Velika količina otpada nalazi se u morima i okeanima, posebno takvih vrsta koje imaju dug period razgradnje, kao što su metali, staklo i plastika.

* Oko polovine ukupnog elektronskog otpada dolazi od ličnih uređaja, poput kompjutera, ekrana, „pametnih“ telefona, tableta i televizora - ostatak je od velikih kućnih aparata, poput uređaja za hlađenje i grejanje. **Prosečan „pametni“ telefon ima više od 60 delova**, uglavnom metala vrednih u elektronskoj industriji zbog visoke provodljivosti. Ovi delovi mogu da se poprave, recikliraju ili iskoriste kao materijali za novu robu. Prema UN-u, tokom **2016. godine bačeno je 435.000 tona telefona**, potencijalno **vrednih 9,5 milijardi dolara**. Neki sastavni delovi zovu se retki zemni metali, koji se koriste za baterije i objektivne kamera. Njihovo vađenje iz rudnika je izuzetno skupo i postoje samo na pojedinim delovima planete.

E-WASTE
RECYCLING

Šta simboli na pakovanju znače

Reciklabilna ambalaža je važna, ali, da li znamo šta znače oznake na pakovanju?

Oznake na pakovanju su dizajnirane da pomognu potrošačima da pravilno razvrstaju, odlože ili pošalju na reciklažu. Pruža jasne i jednostavne savete koji će pomoći da razumete kojoj grupi materijalu pripada, i gde je potrebno odložiti materijal i šta sa njim uraditi, da bi se na adekvatan način ponovo upotrebio reciklirao ili odložio na deponiju.

Ove oznake se pojavljuju na svim pakovanjima proizvoda koje stalno koristimo, kao na primer, hrskavi paketi, kese za hleb, plastične boce, limenke za piće, itd.

Simbol za reciklažu (ili Mobijusova petlja) Proizvod se može reciklirati ili je napravljen od recikliranih materijala.

Simbol za recikliranje sastoji se od tri strelice koje označavaju tri ciklusa recikliranja: 1 - **sakupljanje** i sortiranje materijala (odvojeno sakupljanje stakla, papira, metala, plastike, tekstila) 2 - **ponovna prerada** odvojeno sakupljenih materijala i izrada novih proizvoda, 3 - **ponovna upotreba** - kupovina i korišćenje proizvoda od recikliranih materijala. Ako se unutar petlje nalazi procenat on označava udeo recikliranog materijala u proizvodu.

Simbol za reciklažu Prema pravilniku Ministarstva Životne sredine, ova oznaka se može naći na ambalaži i označava ambalažu koja se može ponovo upotrebiti.

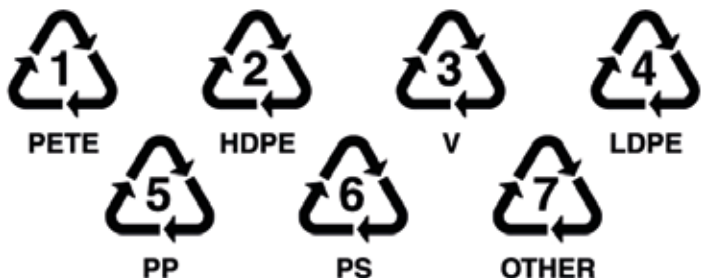
Prema pravilniku Ministarstva Životne sredine, ova oznaka se može ima značenje da ambalaža u kojem je upakovan proizvod, može se ponovo iskoristiti reciklažom materijala.

TIDYMAN - čistač

Ovo nije simbol reciklaže. Podseća nas da svoje predmete odlažemo u kantu za smeće kako bismo izbegli bacanje otpada.

Šta simboli na pakovanju znače

Identifikacioni kod plastike

Ovo nije simbol reciklaže. Kod pokazuje vrstu plastike od koje je proizvod napravljen.

- 1 – Označava da je ambalažna boca namenjena jednokratnoj upotrebi, ako se ambalaža koristi više puta može doći do stvaranja bakterija i korišćenje bi moglo bilo štetno.
- 2 – Označava da je ambalaža proizvedena od kvalitetnog materijala većinom je deblja i neprozirna, smatra se da je bezbedna.
- 3 – Označava da ambalaža ispušta dve otrovne hemikalije koje mogu biti štetne po ljudsko zdravlje.
- 4 – Označava da ambalaža ne ispušta hemikalije i smatra se sigurnom za redovnu uporabu.
- 5 – Označava da je ambalaža dobra i sigurna za upotrebu u ishrani i široko je prihvaćena za recikliranje.
- 6 – Označava da ambalaža ispušta hemikalije u vodu, bolje je ne koristiti je i ona se vrlo teško reciklira.
- 7 – Ova oznaka znači da je ambalaža vrlo opasna i njeno korišćenje je na vlastitu odgovornost. Ovde spada sva druga plastika bez ograničenja.

Brojčana oznaka i skraćenica na papirnoj i kartonskoj ambalaži

- 20 – Kartonska ambalaža – uglavnom se koristi za kartonske kutije namenjene transportu (talasasti karton).
- 21 – Razne vrste papira – novine, časopisi, katalozi (ravan karton)
- 22 – Kancelarijski papir, knjige
- 23 – Karton (ambalaža za nesmrznutu hranu, čestitke, korice knjiga)

Šta simboli na pakovanju znače

Proizvod može biti upakovan u nekoliko delova za pakovanje. Ovaj sistem označavanja vam govori šta da radite sa svakim delom i gde ga treba odložiti.

Logo Forest Stewardship Council (FSC)

identifikuje proizvode na bazi drveta iz šuma kojima se dobro upravlja, u skladu sa pravilima FSC.

Industrijski kompostabilno

Nikada ne stavljajte plastiku koja se može kompostirati a mesto za odlaganje sa drugom plastikom; pošto je dizajniran da se razgradi, ne može se reciklirati i kontaminira plastiku koja se može reciklirati. Plastika koja nosi ovaj simbol može se reciklirati sa vašim bio otpadom.

Pored simbola sadnica za industrijsko kompostiranje, možda ćete videti i ovaj, što znači da je pogodno za kućno kompostiranje. Ovo ne bi trebalo da se stavlja u vašu kućnu kantu za reciklažu plastike.

Ovaj simbol objašnjava da ne bi trebalo da stavljate električne predmete u svoju kantu za otpad. Električni predmeti se mogu reciklirati na više načina, uključujući preko prodavaca i u centrima za reciklažu.

Zelena tačka

ne znači nužno da se ambalaža može reciklirati, da će se reciklirati ili da je reciklirana. To je simbol koji se koristi na ambalaži u evropskim zemljama i označava da je proizvođač dao finansijski doprinos pomoći u sakupljanju i reciklaži ambalaže u Evropi.

Znak zaštite okoline u EU – EU Ecolabel

Proizvod koji ima najmanje uticaja na okolinu u proizvodnji, distribuciji, prodaji, upotrebi i odlaganju. Ovaj znak govori da proizvod zadovoljava i ispunjava najstrože standarde u ekologiji.

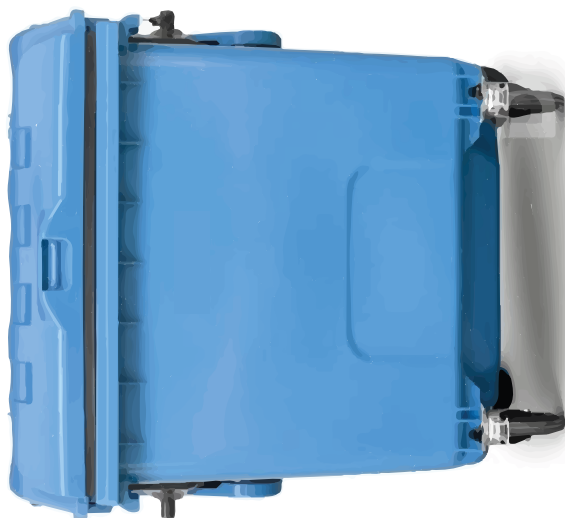
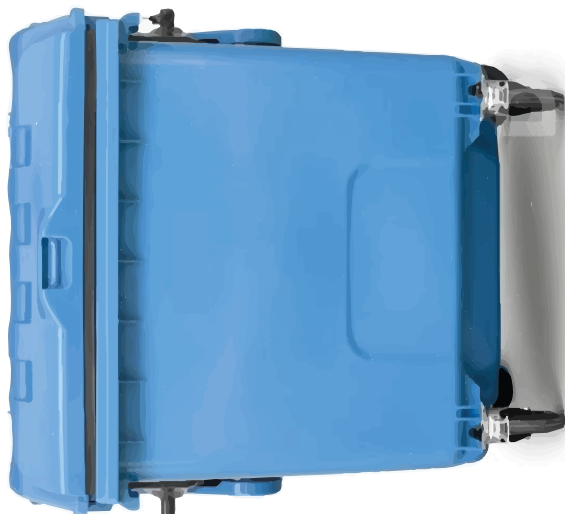
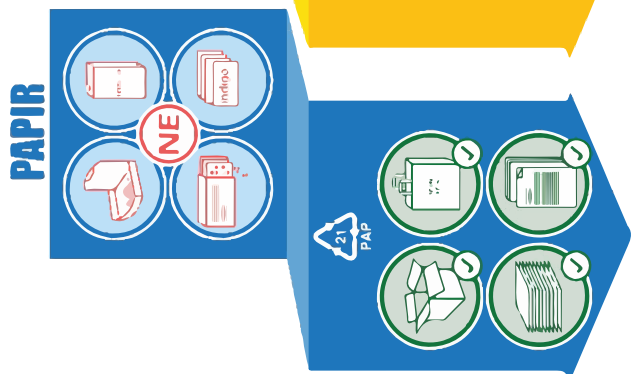
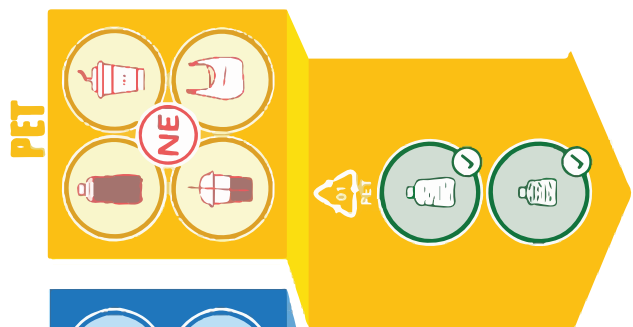
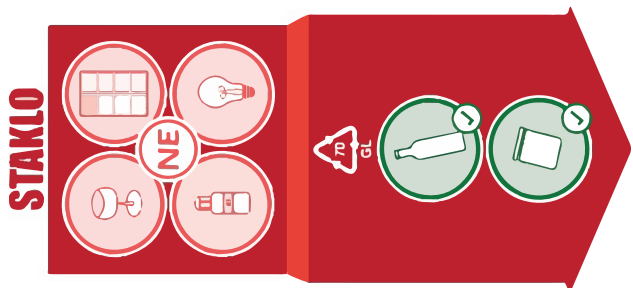
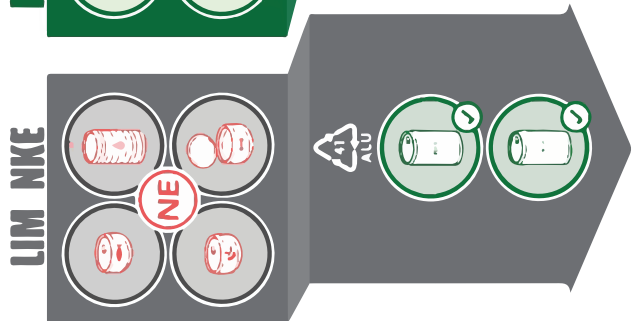
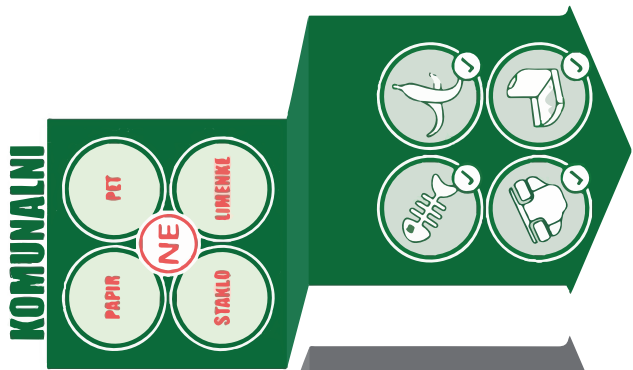
PRIMERI OZNAKA NA PAKOVANJU

PRIMERI OZNAKA NA PAKOVANJU

UPUTSTVO ZA RAZDVAJANJE OTPADA U DOMAĆINSTVU

RECIKLAŽNI PRIRUČNIK

Kako biti odgovoran prema sebi i prema okolini

Beograd

www.beograd.rs

Sekretarijat za Zaštitu Životne Sredine
Grad Beograd

Karađorđeva 71
11000 Savski Venac
Beograd, Srbija

Udruženje za Edukaciju Ekologiju i Energetiku
Udruženje 3e

Kraljice Natalije 38
11000 Savski Venac
Beograd, Srbija

www.udruzenje3e.org
udruzenje3e@gmail.com

**Ako želimo bilo
kakve promene,
počnimo da menjamo
sopstvene navike.**

2024. godina

